CZU: 346:338.486(478-22)

DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI TURISTIC RURAL DIN PERSPECTIVA CADRULUI NORMATIV-LEGAL

Drd. Felicia ZAPOROJAN, ASEM
felicia.zaporojan@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8721-7055
Dr. hab., conf. univ. Nicolae PLATON, ASEM
Director al CIPT din Republica Moldova
platonanat@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-7365-1144
Drd. Elena CABAC, ASEM
elena.cabac@undp.org
ORCID: 0000-0002-3165-570X
DOI: https://doi.org/10.53486/econ.2025.133.62

Absract

Creşterea interesului pentru experienţe autentice, apropierea de natură şi dorinţa de evadare dintr-un mediu stresant, îi determină pe tot mai mulţi antreprenori să se orienteze către zonele rurale în vederea iniţierii şi dezvoltării unei afaceri.

Mediul rural oferă un cadru perfect pentru dezvoltarea unor activităţi durabile, care să aducă beneficii atât antreprenorului, cât şi comunităţii locale prin achitarea de taxe şi impozite.

Aspectele menţionate au determinat autorii prezentului studiu să realizeze o cercetare amplă asupra domeniului respectiv, pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra paşilor pe care trebuie să îi urmeze potenţialii antreprenori, pentru a lansa o astfel de afacere.

Totodată, autorii au analizat şi au elucidat oportunităţile şi provocările care pot apărea pe parcursul demarării afacerii, exprimându-şi convingerea, că turismul rural poate genera beneficii reale, ca rezultat al implicării în acest domeniu.

Lucrarea îmbină abordarea teoretică cu analiza aspectelor practice ce ţin de demararea unei afaceri în domeniul vizat.

Cuvinte cheie: *turism, turism rural, investiţii, antreprenor, antreprenoriat, consumatori-turişti.*

Clasificare JEL: Z32, L26, Q01, R59.

Introducere

În prezent, turismul rural reprezintă un sector important al economiei turistice, aflat într-o ascensiune constantă. Oamenii doresc să evadeze dintr-un mediu poluat şi aglomerat într-un cadru pitoresc, nepoluat, căutând să se desprindă de stresul cotidian şi să se reconecteze cu un ritm de viaţă mai lent, autentic, specific spaţiului rural, unde valorile tradiţionale, contactul direct cu natura şi liniştea oferă un refugiu atât fizic, cât şi psihologic.

UDC: 346:338.486(478-22)

REGULATORY AND LEGAL PERSPECTIVES ON THE DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM ENTREPRENEURSHIP

PhD candidate Felicia ZAPOROJAN, ASEM
zaporojanfelicia@gmail.com
ORCID: 0000-0002-8721-7055
Dr. Hab. Assoc. Prof. Nicolae PLATON, ASEM
Director of the TI PC of the Republic of Moldova
platonanat@yahoo.com
ORCID: 0000-0001-7365-1144
PhD candidate Elena CABAC, ASEM
elena.cabac@undp.org
ORCID: 0000-0002-3165-570X
DOI: https://doi.org/10.53486/econ.2025.133.62

Abstract

The increased demand for authentic experiences, getting closer to nature and the desire to escape from an increasingly stressful environment are encouraging a rising number of entrepreneurs to turn to rural areas as locations to start and develop new businesses.

The rural environment offers a perfect setting for developing a sustainable business, which can benefit both the entrepreneur and the local community through the payment of taxes and contributions.

These considerations have prompted the authors of the present study to conduct a comprehensive research on the area in order to provide an overview of the steps to be taken by potential entrepreneurs to generate such a business.

Furthermore, the authors have also analysed and elucidated the opportunities and challenges that may arise during the business start-up process, expressing their conviction that rural tourism can offer real benefits as a result of involvement in this field.

The paper combines the theoretical approach with an analysis of the practical aspects involved in starting a business in the research field.

Keywords: *tourism, rural tourism, investment, entrepreneur, entrepreneurship, consumer-tourists.*

JEL Classification: Z32, L26, Q01, R59.

Introduction

Nowadays, rural tourism represents an important and rapidly growing sector of the tourism economy. People increasingly wish to escape from a polluted and overcrowded environment into a picturesque, unpolluted setting, seeking to disconnect from everyday stress and reconnect with a slower, more authentic pace of life, specific to the countryside, where traditional values, direct contact with nature and tranquillity offer both a physical and psychological refuge.

Această orientare a turiștilor către mediul rural, creează premise și oportunități pentru antreprenori de a iniția afaceri, determinându-i să investească în structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare și alimentație, în structuri de agrement, în unități de comerț pentru comercializarea suvenirelor și articolelor meșteșugărești, dezvoltând astfel baza tehnico-materială a destinațiilor turistice rurale.

Totodată, infrastructura rutieră, accesul la rețele de utilități și conectivitatea digitală, reprezintă condiții esențiale pentru atragerea fluxului de turiști.

Astfel, inițierea unei afaceri în turismul rural necesită o complexitate de activități, în care resursele locale, infrastructura și spiritul antreprenorial se îmbină pentru a crea un produs turistic coerent, competitiv și atractiv pe termen lung.

Actualitatea temei

În contextul transformărilor economice, sociale și de mediu, antreprenoriatul turistic rural capătă o importanță strategică tot mai mare în dezvoltarea comunităților rurale. Odată cu tendința tot mai accentuată a populației urbane de a căuta experiențe autentice, liniște sufletească și alimentație ecologică, turismul rural devine o alternativă viabilă a turismului tradițional de masă.

În aceste condiții, antreprenorii trebuie să fie capabili să ofere consumatorilor-turiști o gamă variată de servicii turistice, care să contribuie la menținerea fluxului turistic către destinațiile rurale unde aceștia își dezvoltă afacerile.

Pentru dezvoltarea cu succes a unei afaceri este necesar să fie luate în considerare atât oportunitățile, cât și provocările care pot apărea în calea antreprenorilor. În această ordine de idei, autorii prezentului studiu, și-au trasat ca scop să elucideze aspectele normativ-legale, privind modul de inițiere și dezvoltare a unei afaceri în domeniul antreprenoriatului turistic rural, cu scopul de a evidenția atât oportunitățile, cât și posibilele provocări legate de acest proces. Reflecțiile științifice, obținute ca rezultat al cercetării, ar putea contribui la stimularea potențialilor antreprenori de a investi în afacerile turistice din mediul rural, motiv care accentuează importanța temei de cercetare.

Obiectivele studiului:

Elucidarea cadrului normativ-legal în vederea inițierii și demarării unei afaceri în domeniul antreprenoriatului turistic rural, prin analiza oportunităților, provocărilor și direcțiilor de dezvoltare, precum și prin identificarea de soluții și posibilități. Ca obiective specifice ale studiului pot fi menționate următoarele:

- identificarea avantajelor dezvoltării antreprenoriatului turistic rural;;
- evidențierea elementelor necesare pentru dezvoltarea afacerilor aferente turismului rural;
- descrierea provocărilor care pot sta în calea dezvoltării antreprenoriatului turistic rural;

This orientation of tourists towards the countryside creates fovourable premises and opportunities for entrepreneurs to set up businesses, encouraging them to invest in: tourist accommodation and food facilities, leisure facilities and recreation infrastructure, as commercial establishments for the sale of souvenirs and handicrafts. Such initiatives contribute to the development of the technical and material base of rural tourist destinations.

At the same time, the existence of adequate road infrastructure, access to utilities and reliable digital connectivity are essential conditions for attracting and sustaining tourist flows.

Thus, starting a business in rural tourism requires a complexity of activities in which local resources, infrastructure and entrepreneurship come together to create a coherent, competitive, and attractive tourism product over the long term.

Topicality of the research

In the context of ongoing economic, social and environmental transformations, rural tourism entrepreneurship is gaining increasing strategic importance for the sustainable development of rural communities. As urban populations increasingly seek authentic experiences, peace of mind and organic food, rural tourism is becoming a viable alternative to traditional mass tourism.

Under these circumstances, entrepreneurs need to be able to offer consumers-tourists a wide range of tourism services that would help to maintain a constant flow of tourists to the rural destinations where they develop their businesses.

For successful business development it is necessary to take into account both the opportunities and the challenges that entrepreneurs may face. In this regard, , the authors of the present study aimed to elucidate the regulatory and the legal aspects of how to initiate and start a business in the field of rural tourism entrepreneurship, in order to highlight both the opportunities and possible challenges that are related to its development. The scientific reflections obtained as a result of the study could help to determine potential entrepreneurs to invest in rural tourism businesses, which emphasizes the importance and the relevance of the topic under investigation.

Objectives of the study

The study aims to clarify the regulatory and the legal framework in order to initiate and start a business in the field of rural tourism entrepreneurship, by analyzing the main opportunities, challenges and directions of development, identifying viable solutions and possibilities. As specific objectives of the study the following can be mentioned:

- to identify the advantages of rural tourism entrepreneurship development;
- to highlight the key ingredients necessary for the development of rural tourism-related businesses;

- formularea de propuneri și recomandări pentru susținerea și extinderea antreprenoriatului rural în domeniul turismului.

Metodologia cercetării

Metodologia de cercetare științifică utilizată în acest articol a constituit fundamentul pentru aprofundarea studiului și înțelegerii domeniului antreprenoriatului turistic rural.

Ca mijloacele de cercetare au fost utilizate:

- **cunoașterea științifică,** care a permis investigarea realității cu care se confruntă antreprenoriatul turistic rural, cu scopul explicării unor fenomene verificate și reproductibile, pe baza unor criterii riguroase de validitate și raționalitate;
- **cercetarea fundamentală**, utilizată ca mijloc de investigare, având ca scop aprofundarea cunoașterii teoretice privind domeniul antreprenoriatului turistic rural, prin analiza conceptelor, principiilor și mecanismelor esențiale care stau la baza funcționării acestuia;
- **cercetarea pentru dezvoltare**, axată pe valorificarea rezultatelor cercetării fundamentale și aplicative, în vederea proiectării și realizării unor soluții concrete, inovatoare și funcționale, destinate îmbunătățirii performanței și eficienței în domeniul antreprenoriatului turistic rural;
- **cercetarea aplicativă** centrată pe utilizarea cunoștințelor teoretice în vederea identificării și implementării de soluții practice la problemele reale cu care se confruntă antreprenoriatul turistic rural, contribuind astfel la inovarea și eficientizarea proceselor din domeniul de cercetare;
- **cercetarea motivațională,** orientată spre identificarea factorilor interni și externi care influențează comportamentul uman, cu scopul de a înțelege mecanismele psihologice și sociale care stau la baza adoptării unor decizii privind lansarea unei afaceri;
- **metoda chestionării**, care a oferit posibilitatea de a stabili cele 10 ingrediente necesare pentru dezvoltarea cu succes a antreprenoriatului turistic în mediul rural.

Rezultate și discuții

Dezvoltarea antreprenoriatului turistic rural, bazat pe cunoștințe manageriale și pe tehnologii avansate, condiționată de principiile dezvoltării durabile, cu siguranță că poate deveni o sursă de venit pentru locuitorii satelor din Republica Moldova [12, p.7].

Potențialul turistic al zonelor rurale este deosebit de complex și variat, incluzând componente naturale și cultural – istorice de mare diversitate și atractivitate turistică. Cadrul natural pitoresc, nealterat, permite formarea în spațiul rural a unor oferte turistice larg diversificate și personalizate, satisfăcând o gamă variată de motivații turistice.

- to describe the challenges that may hinder the development of rural tourism entrepreneurship;
- to formulate proposals and recommendations for supporting and expanding rural tourism entrepreneurship.

Research methodology

The scientific research methodology applied in this study was the basis for further study and understanding of the field of rural tourism entrepreneurship.

The following research means were used:

- **scientific knowledge** has allowed the investigation of the reality faced by rural tourism entrepreneurship, in order to explain verified and reproducible phenomena, based on rigorous criteria of validity and rationality.
- **fundamental research,** used as a means of investigation, aims to deepen the theoretical knowledge on the field of rural tourism entrepreneurship, by analyzing the essential concepts, principles and mechanisms underlying its functioning.
- **research for development,** focused on capitalising on the results of both fundamental and applied research in order to design and implement concrete, innovative and functional solutions to improve performance and efficiency of rural tourism entrepreneurship.
- **applied research,** focused on the practical use of theoretical knowledge to identify and implement viable solutions to real problems faced by rural tourism entrepreneurship, thus contributing to innovation and streamlining processes in the research field.
- **motivational research,** focuses on identifying internal and external factors that influence human behavior in order to understand the psychological and social mechanisms underlying decisions to start a business.
- **the questionnaire method,** provided the possibility to build the 10 key ingredients for the successful development of rural tourism entrepreneurship.

Results and discussions

The development of rural tourism entrepreneurship on the basis of managerial knowledge and advanced technologies, being conditioned by the principles of sustainable development, can certainly become a source of income for the inhabitants of the villages of the Republic of Moldova [12, p.7].

The tourism potential in rural areas is particularly complex and varied, including a wide range of natural and cultural-historical components of signigicant attractiveness. The unspoiled picturesque natural setting allows the formation in rural areas of widely diversified and personalised tourist offers, satisfying a wide range of tourist motivations and expectations.

Astfel, antreprenoriatul turistic rural poate constitui o oportunitate pentru cei care doresc să inițieze o afacere.

În contextul antreprenoriatului turistic rural, spiritul antreprenorial se poate manifesta prin capacitatea indivizilor de a identifica oportunități locale, de a valorifica resursele naturale și culturale ale zonei și de a dezvolta inițiative sustenabile, capabile să contribuie la diversificarea economiei rurale. Însă, fără creativitate și inovare, antreprenorii contemporani nu vor reuși să obțină acel avantaj competitiv, care să-i diferențieze față de întreprinderile concurente.

Ce reprezintă antreprenorul contemporan? Grupul de autori coordonat de profesorul Eugen Burduș, descriind personalitatea antreprenorului, a concluzionat, că „*deși mulți oameni au idei foarte bune pentru a porni o afacere, numai unii transformă aceste idei în afaceri concrete*" [2, p.15].

În opinia expertului în antreprenoriat Marius Ghenea, „*un antreprenor este o persoană care deține o nouă afacere, întreprindere sau idee și își asumă o responsabilitate semnificativă pentru riscurile inerte acesteia*" [4, p.77].

Autorii prezentului studiu sunt de părerea că, „antreprenorul este o persoană, care identifică și valorifică oportunități de afaceri, prin mobilizarea resurselor umane, financiare, informaționale și materiale, asumându-și anumite riscuri și incertitudini, cu scopul de a obține un anumit profit".

Antreprenorii de succes dispun de capacitatea de a prevedea apariția unor oportunități pentru a le transforma în beneficii. Oportunitățile pentru antreprenoriatul turistic rural sunt deja evidente.

Cine poate fi antreprenor în Republica Moldova? Legea 845/1992 „*Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi*", stabilește că antreprenor poate fi: „*orice cetăţean al Republicii Moldova care nu este îngrădit în drepturi, orice cetăţean străin sau apatrid, în conformitate cu legislaţia în vigoare, orice persoană juridică sau fizică în conformitate cu scopurile sale principale şi cu legislaţia*" [9].

Așa cum rezultă din prezentarea caracteristicilor antreprenorilor, nu se poate aprecia că acestea se referă la o anumită categorie de persoane, deoarece ele sunt foarte diverse, ceea ce conduce la concluzia că oricine poate face parte din categoria antreprenorilor, indiferent de sex, naționalitate, religie. Dar, apartenența la această categorie este justificată de unele avantaje pe care le poate avea un antreprenor.

Înainte de a se angaja în crearea unei afaceri, fiecare potențial antreprenor ia în considerare avantajele. Studiind literatura de specialitate și discutând cu mai mulți antreprenori din industria turismului, autorii prezentului studiu au identificat câteva avantaje ale spiritului antreprenorial, care i-ar motiva să demareze o afacere. Aceste avantaje sunt prezentate în **tabelul 1**.

Consequently, rural tourism entrepreneurship represents a valuable opportunity for entrepreneurs who wish to start a business.

In the context of rural tourism entrepreneurship, entrepreneurship can be manifested in the ability of individuals to identify local opportunities, to capitalise on the natural and cultural resources of the area and to develop sustainable initiatives capable of contributing to the diversification of the rural economy. However, without creativity and innovation contemporary entrepreneurs will not be able to achieve the competitive advantage that will differentiate them from competing enterprises.

What does the contemporary entrepreneur represent? The group of authors under the aegis of Professor Eugen Burduș, describing the personality of the entrepreneur, concluded that *"although many people have very good ideas for starting a business, only a few transform these ideas into concrete business"* [2, p.15].

According to the entrepreneurship expert Marius Ghenea, *"an entrepreneur is a person who owns a new business, enterprise or idea and takes significant responsibility for the risks inherent in it"* [4, p.77].

The authors of the present study are of the opinion that, "an entrepreneur is a person, who identifies and capitalises on business opportunities by mobilising human, financial, informational and material resources, assuming certain risks and uncertainties, with the aim of obtaining a certain profit".

Successful entrepreneurs have the ability to foresee opportunities and turn them into tabgible benefits. The opportunities for rural tourism entrepreneurship are already becoming evident.

Who can be an entrepreneur in Moldova? According to Law No. 845/1992 *"On Entrepreneurship and Enterprises"* [9], an entrepreneur can be: *"any citizen of the Republic of Moldova who is not restricted in his rights, any foreign citizen or stateless person, in accordance with the legislation in force, as well as any legal or natural person in accordance with its main purposes and the legislation"* [9].

As can be seen from the presentation of the characteristics of entrepreneurs, it is not possible to assess that they refer to a specific category of people, as they are very diverse, which leads to the conclusion that anyone can fall into this category of entrepreneurs, regardless of gender, nationality, religion. But there are certain advantages that an entrepreneur can have when entering this category.

Before embarking on setting up a business, every potential entrepreneur evaluates the possible advantages. Based on the review of specialised literature and discussions with several entrepreneurs in the tourism industry, the authors of the present study identified some advantages of entrepreneurship, which would motivate them to start their business. These advantages are presented in **table 1**.

Tabelul 1/ Table 1

Avantajele spiritului de antreprenor/ Benefits of entrepreneurship

N/o	Descrierea avantajelor antreprenorului/ Description of entrepreneur's advantages	Caracteristici/ Features
1.	Independența și oportunitatea realizării obiectivelor dorite/ Independence and opportunity to achieve the desired objectives	Avantajul de a nu depinde de alții și de a-și pune în aplicare ideile/ The advantage of not depending on others and putting your ideas into action.
2.	Șansa de a se remarca într-un mod diferențiat/ The chance to stand out in a different way	Combinarea dorinței de a avea un anumit statut social cu necesitatea asigurării a unui câștig permanent/ Combining the desire for a certain social status with the need to secure a permanent income.
3.	Oportunitatea de a-și folosi întregul potențial/ The opportunity to use their full potential	La majoritatea antreprenorilor nu există mare diferență între activitatea depusă în afaceri și activitățile recreative, ceea ce face ca aceștia să-și găsească în afaceri cadrul pentru a obține satisfacții, pentru a-și valorifica mai bine calitățile de care dispun/ For most entrepreneurs, there is not much difference between business and leisure activities, so they find in business the place to get satisfaction, to make better use of their skills.
4.	Șansa de a obține profituri importante/ The chance to make big profits	Un întreprinzător poate fi calificat ca antreprenor de succes, în cazul când afacerea este rentabilă, iar profitul este constant/ An entrepreneur can be described as a successful entrepreneur if the business is profitable and profit is the order of the day.
5.	Recunoașterea eforturilor depuse și a contribuției la realizarea unor obiective sociale/ Recognizing efforts and contribution to social goals	Antreprenorul devine o persoană respectată, în cazul în care direcționează anumite fluxuri de mijloace financiare către bunăstarea comunității în care activează/ The entrepreneur becomes a respected person if he or she directs a certain flow of financial means towards the well-being of the community in which he or she operates.
6.	Oportunitatea de a face ceea ce-ți face plăcere/ The opportunity to do what you enjoy	Deoarece majoritatea antreprenorilor dezvoltă afaceri în domeniile care le sunt aproape, satisfacția în muncă persistă la maximum/ As most entrepreneurs develop businesses in the areas where they want to work, job satisfaction remains high..

Sursa: *elaborat de autori în baza literaturii de specialitate [1,3,11]/* ***Source:*** *developed by the authors based on the specialized literature [1,3,11]*

Există multiple posibilități de dezvoltare a portofoliului de afaceri, dar studiul de față este orientat pe filiera antreprenoriatului turistic rural, care va fi descrisă în continuare.

Realizând un studiu al eficienței turismului rural din Republica Moldova, am constatat, că această forma de turism este în plină ascensiune, generând venituri importante pentru persoanele implicate în prestația turistică.

Normele legale în vigoare, în special, Legea 352/2006 „Cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova", definește turismul rural ca *„formă de turism desfăşurată în mediul rural şi orientată spre utilizarea resurselor turistice locale (naturale, culturale etc.), cunoaşterea mediului rural, activităţilor specifice acestuia, obiceiurilor şi tradiţiilor locale, gospodăriilor ţărăneşti şi de fermier* etc.*"* [8].

There are multiple possibilities for the development of the business portfolio, however, the present study is focused on rural tourism entrepreneurship, which will be further examined below.

Having carried out a study of the efficiency of rural tourism in the Republic of Moldova, it was found that this form of tourism is currently experiencing a steady expansion, generating significant income for individuals involved in the provision of tourism services.

The legal framework in force, particularly Law No. 352/2006 "On the Organisation and Conduct of Tourism Activities in the Republic of Moldova", defines rural tourism as *"a form of tourism carried out in rural areas and oriented towards the use of local tourist resources (natural, cultural, etc.), the knowledge of the rural environment and its specific activities, local customs and traditions, and peasant or farmer households, etc."* [8].

Generalizând cele expuse, putem afirma că turismul rural include o paletă largă de activități cu specific turistic, care pot fi desfășurate într-un mediu rural autentic.

Totuși, majoritatea antreprenorilor consideră că turismul rural poate fi dezvoltat numai prin existența unei bazei tehnico-materiale adecvate și solide, cum ar fi: unități de cazare și alimentație, structuri de agrement, unități de comerț, ateliere meșteșugărești.

Realizând un sondaj în cadrul Școlii Superioare de Turism și Servicii Hoteliere ASEM, la modulul de studii „Administrarea Afacerilor în Turism", grupul de autori a stabilit 10 ingrediente necesare pentru dezvoltarea cu succes a antreprenoriatului turistic rural. În **tabelul 2**, sunt prezentate aceste ***10 ingrediente***, ce sunt caracterizate prin specificație și efect, care, în opinia antreprenorilor, i-ar determina să investească într-o anumită zonă turistică rurală.

Generalizing the above, it can be stated that rural tourism includes a wide range of activities with specific tourist activities that can be carried out in a typical rural environment.

However, the vast majority of entrepreneurs believe that rural tourism can be developed only through the existence of an adequate and solid technical and material base, such as: accommodation and food establishments, leisure and recreational facilities, trade units, and craft workshops.

Based on a survey conducted at the Academy of Economic Studies of Moldova, within the Higher School of Tourism and Hotel Services, as part of the course module "Business Administration in Tourism", the group of authors established 10 necessary ingredients for the successful development of rural tourism entrepreneurship. In **table 2**, are presented these ***10 ingredients***, which are characterized by specification and effect and which, in the opinion of the entrepreneurs, determine their motivation to invest in a particular rural tourism area.

Tabelul 2/ Table 2

Cele 10 ingrediente necesare dezvoltării antreprenoriatului turistic rural/
10 ingredients for developing rural tourism entrepreneurship

Nr.	Ingrediente/ Ingredients	Specificație/ Specification	Efect/ Effect
1	2	3	4
1.	Natura și ariile peisajere/ Nature and landscape areas	Cadrul natural redat prin/ The natural setting rendered by: • aer curat și liniște/ fresh air and quiet; • păduri și coline/ forests and hills; • râuri și lacuri/ rivers and lakes; • floră și faună/ flora and fauna.	Oferă vizitatorilor posibilitatea de a practica activități recreative în mediul natural cum ar fi: drumețiile, escapadele în natură, activitățile de divertisment/ It offers the possibility for visitors to practice recreational activities in the natural environment such as: hiking, nature escapades, entertainment activities.
2.	Arhitectură tradițională/ Traditional architecture	• biserici vechi/ old churches; • gospodării rurale conservate/ preserved rural households; • acoperișuri cu oale, șindrilă, sau stuf/ pot, shingle, or thatched roofs; • sculpturi în piatră/ stone carvings; • porți ornamentate/ ornamented gates.	Teleportează vizitatorii în timp/ Transport visitors back in time.
3.	Ospitalitate/ Hospitality	• relație personalizată cu gazda/ personalized relationship with the host; • tradiții împărtășite/ shared traditions.	Personalizează relațiile, creează fidelitate și conexiune emoțională/. Personalize relationships, create loyalty and emotional connection.
4.	Gastronomie locală/ Local gastronomy	• produse alimentare ecologice/ organic food; • ingrediente locale/ local ingredients; • vin autentic țărănesc/ authentic peasant wine; • master-class-uri culinare/ culinary master-classes.	Vizitatorii savurează bucatele tradiționale, acompaniate de un pahar de vin, într-un cadru familial prietenos/ Visitors savor traditional dishes, spiced with a glass of wine in a friendly family atmosphere.

Continuarea tabelului 2/ Continuation of table 2

1	2	3	4
5.	Meșteșugărit/ Crafts	• ateliere meșteșugărești: olărit, țesut, sculptură în piatră sau în lemn, încondeiatul ouălor, legatul pănușilor etc./ handicraft workshops: pottery, weaving, stone or wood carving, egg-laying, hair-binding, etc.; • confecționare de suvenire/ making souvenirs; • târguri de artizanat/ craft fairs.	Prin meșteșugărit se pot oferi vizitatorilor momente memorabile, în special prin implicarea acestora, totodată, contribuind la diversificarea ofertei turistice a zonei de destinație turistică/ Handicrafts can offer visitors memorable moments, if they are involved, while contributing to the diversification of the tourist offer of the tourist destination area.
6.	Identitate culturală Cultural identity /	• sărbători și ritualuri/ holidays and rituals; • folclor local/ local folklore; • jocuri și dansuri populare/ folk games and dances; • portul popular/ folk costumes; • tradiții și obiceiuri generate de comunitatea rurală/ traditions and customs generated by the rural community; • modul de viață specific zonei/ way of life specific to the area.	Conservarea identității locale și transmiterea tradițiilor din generație în generație, formează cea mai valoroasă plusvaloare a destinației turistice rurale/ The preservation of the local identity and the passing down of traditions from generation to generation form the most valuable added-value of a rural tourist destination.
7.	Agrement și activități turistice specifice/ Leisure and specific tourist activities	• structuri de agrement/ recreational facilities; • activități la aer liber: cules de fructe și legume, plimbatul cu căruța sau bicicleta, pescuit, mulsul animalelor, munci sezoniere/ outdoor activities: fruit and vegetable picking, cart or bicycle riding, fishing, animal milking, seasonal mucks.	Implicarea activă a vizitatorilor în diferite activități rurale, dezamorsează starea pasivă a acestora și îi îndepărtează de modul de viață sedentar/ The active involvement of the visitors in different rural activities defuses their passive state, moving them away from a sedentary lifestyle.
8.	Cazarea adaptată specificului zonal/ Accommodation adapted to the specific area	• pensiuni agroturistice/ agrotourist hostels; • case rurale/ rural houses; • pensiuni turistice/ tourist hostels; • vile turistice/ tourist villas.	Cazarea vizitatorilor într-un mediul rural pitoresc și spectaculos, stimulează dorința de a reveni/ The accommodation in a picturesque and spectacular countryside makes visitors want to come back again.
9.	Infrastructură/ Infrastructure	• drumuri practicabile/ practicable roads; • marcaj turistic/ tourist signage; • ghidaj turistic local/ local tourist guides.	Existența unei infrastructuri amenajate, care nu trebuie să fie una ultramodernă, poate contribui la direcționarea fluxurilor de vizitatori către zona respectivă/ The existence of a developed infrastructure, which does not need to be ultra-modern, can help direct visitor flows to the area.
10.	Promovare prin branding local/ Promotion through local branding	• prezența on-line/ online presence; • colaborare cu agenții pieței turistice/ collaboration with tourism market agents.	Identitatea locală, promovată sub egida unui brand local, creează premise pentru experiențe memorabile/ Local identity promoted under the umbrella of a local brand sets the stage for a memorable experience.

Sursa: *elaborat de autori/* ***Source:*** *developed by the authors*

Referindu-ne la cadrul normativ-legal, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova 643/2003 [5], ***„Cu privire la aprobarea Normelor metodologice şi criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcţiuni de cazare şi de servire a mesei",*** în zonele turistice rurale, pot fi construite următoarele tipuri de unități de cazare: pensiuni turistice, pensiuni agroturistice și vile turistice.

Trebuie, de asemenea, menționat faptul, că la data 26.07.2020 a intrat în vigoare **Capitolul V[1]** din Legea 352/2006 „**Cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova**" care reglementează desfășurarea activității în domeniul antreprenoriatului turistic rural.

Articolul 25[1] din Legea 352/2006, prevede că *„Activitatea de întreprinzător în domeniul turismului rural se poate desfăşura în calitate de persoană fizică sau juridică", iar „Autoritățile administrației publice centrale și locale sprijină activitatea în domeniul turismului rural"* [8, p17].

Suplimentar la cele menționate, prin modificările operate la **Legea 91 din 2020** [10], „Pentru modificarea unor acte legislative", a fost permisă activitatea caselor rurale prin intermediul patentei de întreprinzător.

Modificările operate în legislație au impulsionnat dezvoltarea antreprenoriatului turistic din mediul rural. Statistica prezentată de Biroul Național de Statistică, demonstrează o tendință clară de creștere a cererii turistice pentru mediul rural. În ultimii 5 ani, numărul unităților de cazare din mediul rural a crescut cu 58,3%. În **tabelul 3** este prezentată dinamica acestui proces.

With eference to the regulatory and legal framework, Government Decision No. 643/2003 of the Republic of Moldova [5], ***"On the Approval of the Methodological Norms and Criteria for the Classification of Tourist Reception Structures with Accommodation and Dining Functions"***, stipulates that in rural tourist areas, the following types of accommodation units can be built: tourist guesthouses, agrotouristic guesthouses, and tourist villas.

It should also be mentioned that, as of 26 July 2020 **Chapter V[1]** of the Law No. 352/2006 "**On the Organisation and Conduct of Tourism Activities in the Republic of Moldova**" entered into force, which regulates the conduct of activities in the field of rural tourism entrepreneurship.

According to **Article 25[1]** of Law No. 352/2006, *"Entrepreneurial activity in the field of rural tourism can be carried out by both natural or legal person", and "Central and local public administration authorities will support activities in the field of rural tourism"[8, p. 17].*

In addition to the above, by the amendments made to **Law No. 91 of 2020** [10], "On the Amendment of Certain Legislative Acts", the activity of rural houses was allowed by means of the entrepreneur's patent.

These legislative changes have boosted the development of rural tourism entrepreneurship. The statistics presented by the National Bureau of Statistics show a clear upward trend in the demand for rural tourism. Over the last 5 years, the number of accommodation establishments in rural areas has increased by 58.3%. **table 3** shows the dynamics of this process.

Tabelul 3/ Table 3

Dinamica de dezvoltare a unităților de cazare în mediul rural/ Development dynamics of accommodation establishments in rural areas

No.	Anul/Year Dinamica structurilor de primire turistică rurale/ The dynamics of rural tourist accommodation	2015	2019	2022	2023	2024
1	Numărul structurilor de cazare/ Number of accommodation structures	26	36	47	56	57
2	Capacitatea structurilor de cazare/ Capacity of accommodation	428	468	645	729	742
3	Numărul de locuri/ Number of places	909	999	1430	1632	1658
4	Numărul de turiști cazați în unitățile de cazare/ Number of tourists accommodated in accommodation establishments	9283	17168	37318	46478	51900
5	Numărul de înnoptări ale turiștilor / Number of tourist overnight stays	24690	36593	81239	76238	78900

Sursa: *realizat de autori pe baza datelor analizate de la Biroul Național de Statistică [7]/* ***Source:*** *developed by the authors based on data analyzed from the National Bureau of Statistics [7]*

Referindu-ne la oportunitățile de dezvoltare a antreprenoriatului turistic rural, Guvernul Republicii Moldova, prin HG 488/2023, a lansat programul „*Cu privire la acordarea de sprijin pentru dezvoltarea*

Referring to the opportunities for the development of rural tourism entrepreneurship, the Government of the Republic of Moldova, through Government Decision No. 488/2023, launched the programme *"On*

întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului". **Scopul** programului este de a sprijini „*dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului, pentru stimularea creșterii economice în teritoriu*" [6].

Obiectivele programului constau în**:** „*promovarea turismului prin dezvoltarea de campanii de marketing și promovare; stimularea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului prin accesul la finanțare; suport tehnic și consultanță în promovarea antreprenoriatului; dezvoltarea infrastructurii necesare; construcția sau modernizarea unităților de cazare, a unităților de agrement sau a infrastructurii de transport, inclusiv în zonele rurale*" [6].

Răspunzător de implementarea programului este Instituția Publică, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), cu sprijinul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și al Ministerului Culturii.

Cu toate că am examinat oportunitățile existente în vederea dezvoltării antreprenoriatului turistic rural, totuși, nu trebuie să omitem acele ***provocări,*** cu care se pot confrunta antreprenorii. În **tabelul 4**, sunt descrise posibilele provocări, care pot constitui un impediment în calea dezvoltării antreprenoriatului turistic rural.

Providing Support for the Development of Small and Medium-sized Enterprises in the Field of Tourism". **The aim** of the program is to support *"the development of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the field of tourism in order to stimulate economic growth across the country"* [6].

The objectives of the program are: *"to promote tourism through the development of marketing and promotional campaigns; to stimulate the development of small and medium-sized enterprises in the field of tourism through improved access to finance; provide technical assistance and consultancy services in promoting entrepreneurship; develop the necessary infrastructure; construct or modernise of the accommodation units, leisure facilities and transport infrastructure, including in rural areas"* [6].

Responsible for the implementation of the programme is the public institution Organization for Development of Entrepreneurship (ODA), with the support of the Ministry of Economic Development and Digitalisationand the Ministry of Culture.

Although we have examined the existing opportunities for the development of rural tourism entrepreneurship, however, we should not omit those challenges, which entrepreneurs may encounter in this field. **table 4** describes the possible main ***challenges*** that can be a problem for the development of rural tourism entrepreneurship.

Tabelul 4/ Table 4

Provocări care pot sta în calea dezvoltării antreprenoriatului rural/
Challenges that can hamper the development of rural entrepreneurship

Nr.	Provocări/ Challenges	Descriere/ Description
1	2	3
1.	Acces dificil la finanțare/ Difficult access to financing	Lipsa capitalului inițial și dificultățile întâlnite pentru obținerea de credite, îi poate descuraja pe mulți potențiali antreprenori să inițieze și dezvolta o afacere/ For many potential entrepreneurs, the lack of start-up capital and difficulties in obtaining credit can discourage them from starting and developing a business.
2	Birocrație excesivă/ Excessive bureaucracy	Procedurile dificile existente în prezent, pentru obținerea autorizațiilor și avizelor necesare, constituie un impediment major în demararea unei afaceri/ The difficult procedures currently in place to obtain the necessary authorizations and permits is also an impediment to starting the business.
3.	Lipsă de formare antreprenorială/ Lack of entrepreneurial training	Mulți potențiali antreprenori nu au cunoștințele necesare în domeniul antreprenoriatului și managementului turistic/ Many potential entrepreneurs do not have the necessary knowledge of entrepreneurship and tourism management.
4.	Sezonalitatea activității/ Seasonality of the activity	Afacerile din turismul rural depind foarte mult de anotimpuri și de sezoane, ceea ce poate afecta fluxul de venituri/ Business in rural tourism is highly dependent on the season and seasonality, which can affect the revenue flow.
5.	Migrația populației și lipsa forței de muncă/ Migration and labor shortages	Depopularea satelor limitează posibilitatea antreprenorilor de a selecta forță de muncă calitativă și productivă / The depopulation of villages limits the ability of entrepreneurs to select quality and productive labor to start their businesses.
6.	Fragmentarea terenurilor/ Land fragmentation	Lipsa proprietăților consolidate reprezintă un alt impediment major pentru antreprenori/ Lack of consolidated property can be another major impediment for entrepreneurs.

Continuarea tabelului 4/ Continuation of table 4

1	2	3
7.	Lipsa strategiilor turistice locale/ Lack of local tourism strategies	Fără o viziune clară din partea autorităților locale, antreprenoriatul turistic rural riscă să se dezvolte haotic și ineficient/ Without a clear vision on the part of local authorities, rural tourism entrepreneurship can be developed chaotically and inefficiently.
8.	Lipsa facilitățile fiscale/ Lack of tax facilities	Motivarea antreprenorilor de a investi în mediul rural ține de existența unor stimulente fiscale, care ar permite menținerea afacerii pe linia de plutire în primii trei ani de activitate/ The motivation for entrepreneurs to invest in rural areas is the existence of tax incentives to keep the business afloat in the first three years of activity.
9.	Subvenționare post-factum/ Post-factum grant	Subvențiile din partea statului, acordate prin intermediul Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură (AIPA) și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), sunt oferite numai cu titlu de compensare și doar după efectuarea cheltuielilor necesare/ Subsidies from the state through the Agency for Intervention and Payments in Agriculture (AIPA) and the Organization for the Development of Entrepreneurship (ODA) are offered only as compensation and only after the necessary expenses have been incurred.
10.	Amenajarea teritoriului/ Territorial planning	Administrațiile publice locale nu dispun de resurse financiare suficiente pentru a amenaja teritoriul destinat circulației turistice/ The local public administration does not have sufficient financial resources to develop the area for tourist traffic.

Sursa: *elaborat de autori/* ***Source:*** *developed by the authors*

Concluzii

Antreprenoriatul în turismul rural este mai mult decât o activitate economică, este un proces complex de reconectare cu valorile esențiale ale comunității, cu natura și cu identitatea culturală.

În această ordine de idei, dezvoltarea antreprenoriatului rural poate reprezenta o direcție strategică fundamentală pentru revitalizarea economiei locale din Republica Moldova.

Declinul agriculturii, îmbătrânirea populației, migrația excesivă sunt problemele majore cu care se confruntă în prezent comunitatea locală.

Inițiativa antreprenorială poate fi colacul de salvare al zonelor rurale, care poate oferi alternative viabile pentru crearea locurilor de muncă, diversificarea economiei locale, precum și atragerea de resurse financiare externe.

Analiza efectuată scoate în evidență faptul, că potențialul antreprenorial al mediului rural trebuie susținut prin politici coerente și investiții direcționate strategic, pentru a transforma localitățile rurale în veritabile destinații turistice.

Cu o abordare integrată și complexă, cu sprijin instituțional adecvat și implicarea activă a actorilor pieței turistice, această formă motivațională de turism poate deveni o sursă importantă de venituri pentru comunitatea rurală.

Pentru a impulsiona dezvoltarea antreprenoriatului rural, autorii studiului vin cu o serie de propuneri și recomandări, care, în opinia acestora, ar putea influența favorabil anumite procese legate de inițiativa antreprenorială.

Conclusions

Entrepreneurship in rural tourism is more than just an economic activity, it is a complex process of reconnecting with the community's core values, nature, and with its cultural identity.

In this regard, the development of rural entrepreneurship can serve as a fundamental strategic direction for revitalizing the local economy of the Republic of Moldova.

Declining agricultural production, an ageing population and excessive migration are among the major problems currently facing the local rural communities.

Entrepreneurial initiative can be the lifeline of rural areas, which can provide viable alternatives for job creation, diversification of the local economy, as well as attracting external financial resources.

The analysis conducted in the study highlights the fact that the entrepreneurial potential of rural areas needs to be supported through coherent policies and strategically targeted investments in order to transform rural localities into genuine and competitive tourist destinations.

With an integrated and comprehensive approach, appropriate institutional support and the active involvement of tourism market stakeholders, this motivational form of tourism can become an important source of income for the rural communities.

In order to further stimulate the development of rural entrepreneurship, the authors of the study put forward a series of proposals and recommendations which, in their opinion, could favorably influence certain processes related to entrepreneurial initiative.

Propuneri și recomandări

1. Crearea Organizațiilor de Management al Destinației (OMD) pentru cumularea eforturilor în vederea creării unei rețele de colaborare și parteneriate locale, precum și pentru asigurarea unei promovări complexe și multilaterale a destinației turistice rurale.
2. Organizarea, de către autoritățile publice locale, a cursurilor de inițiere în antreprenoriat pentru potențialii antreprenori.
3. Simplificarea accesului la finanțare prin oferirea de fonduri nerambursabile destinate dezvoltării antreprenoriatului rural.
4. Identificarea unui brand local pentru sporirea vizibilității zonei turistice.
5. Digitalizarea ofertei turistice pentru potențialii consumatori.
6. Modernizarea căilor de acces către localitățile rurale cu potențial turistic.
7. Organizarea campaniilor de informare și motivare a tinerilor privind oportunitățile existente în turismul rural.
8. Organizarea tururilor informative în zonele de interes turistic rural pentru agenții pieții turistice, care pe viitor vor comercializa această destinație.

Proposals and recommendations

1. Create Destination Management Organizations (DMOs) to combine efforts in creating a network of local collaborations and partnerships, and to ensure a comprehensive and multi-stakeholder promotion of the rural tourism destinations.
2. Organise entrepreneurship training courses for potential entrepreneurs coordinated by local public authorities of .
3. Simplify access to finance by providing non-reimbursable funds for the development of rural entrepreneurship.
4. Develop a local brand identity to increase the visibility and attractiveness of rural tourist areas.
5. Digitalise tourism services and offers to increase accessibility for potential consumers.
6. Modernise access roads to rural localities with high tourism potential.
7. Organise information and motivation campaigns for young people on the existing opportunities in rural tourism.
8. Organise informative tours in areas of rural tourist interest for tourist market agents, who will subsequently promote and commercialise these tourist destinations.

Bibliografie/Bibliography:

1. BARRASA, Angel. *Leadership*. București: Litera, 2022. 140 p. ISBN 978-606-33-9234-4.
2. BURDUȘ, E.; I. COCHINĂ; L. CRĂCIUN și A. ISTOCESSCU. *Întreprinzătorul*. București: Pro Universitaria, 2010. 410 p. ISBN 978-973-129-533-6.
3. CIULINARU, Carmen Denisa. *Fundamentele managementului agricol.* București: Ed. Economică, 2019. 244 p. ISBN 978-973-709-892-4.
4. GHENEA, Marius. *Antreprenoriat. Drumul de la idei către oportunități și succes în afaceri*. București: Evrika Publishing, 2021. 365 p. ISBN 978-606-95129-1-3.
5. *Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Normelor metodologice şi criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcţiuni de cazare şi de servire a mesei*: nr. 643 din 27.05.2003**.** Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=124342&lang=ro [accesat 2025-09-29].
6. *Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului*: nr. 488 din 12.07.2023. Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138181&lang=ro [accesat 2025-09-29].
7. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Turism.* Online. Disponibil: https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/11 [accesat 2025-09-29].
8. *Lege cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova*: nr. 352 din 24.11.2006. Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149926 &lang=ro [accesat 2025-09-29].
9. *Lege cu privire la antreprenoriat și întreprinderi*: nr. 845 din 03.01.1992. Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=150104&lang=ro# [accesat 2025-09-29].
10. *Lege pentru modificarea unor acte legislative*: nr. 91 din 11.06.2020. Online. LEGIS. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121902&lang=ro [accesat 2025-09-29].
11. MONTANES, Mariano Choliz. *Motivația*. București: Litera, 2022. 144 p. ISBN 978-606-33-9392-1.
12. PLATON, Nicolae. *Organizarea și gestionarea afacerilor în domeniul turismului rural.* Chișinău: Elan Poligraf, 2015. 213 p. ISBN 978-9975-66-433-2.